

Katowice, 30.09.2023

Prof. dr hab. Grzegorz Juras

Akademia Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki w Katowicach

Katedra Motoryczności Człowieka

ul. Mikołowska 72a

40-065 Katowice

Tel.: +32 2075141

Email: g.juras@awf.katowice.pl

Ocena całokształtu dorobku naukowego, działalności dydaktycznej i organizacyjnej oraz osiągnięcia naukowego wskazanego w formie monotematycznej serii publikacji pt. „Czynniki wpływające na szybkość zmian kierunku poruszania się i zwinność zawodników zespołowych gier sportowych”

w postępowaniu dotyczącym nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk o kulturze fizycznej dr Markowi Popowczakowi

Podstawą do sporządzenia recenzji osiągnięć naukowych Pana dr Marka Popowczaka i wskazania, czy te osiągnięcia wraz z innymi dokonaniem Kandydata po uzyskaniu stopnia doktora, wykazują jednoznacznie Jego znaczący wkład w rozwój nauk o kulturze fizycznej zgodnie z zapisami określonymi w art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 742) jest pismo Przewodniczącego Rady Kolegium Naukowego Akademii Wychowania Fizycznego im. Olimpijczyków Polskich we Wrocławiu, prof. dr hab. Krzysztofa Maćkały z dnia 04. lipca 2023 roku.

Ocena osiągnięć dr Marka Popowczaka opracowana została w oparciu o dostarczone dokumenty, które spełniają wymogi formalne w kontekście obowiązujących przepisów prawa na dzień wszczęcia postępowania habilitacyjnego oraz są kompletne do dokonania recenzji zgodnie z obowiązującymi kryteriami.

Ogólna charakterystyka Habilitanta

Doktor Marek Popowczak urodził się 1 marca 1968 roku w Rzeszowie. Jest absolwentem Wydziału Wychowania Fizycznego Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. Z Uczelnią tą związane jest całe życie zawodowe Kandydata. W tejże Uczelni zdobył w 2009 roku swój pierwszy stopień naukowy na podstawie rozprawy doktorskiej pt „Wykorzystanie zabaw i gier z piłką w procesie wychowania fizycznego do rozwoju empatii uczniów szkoły ponadgimnazjalnej” (promotor: prof. dr hab. Andrzej Szmajke).

Kandydat posiada wiele uprawnień instruktorskich i trenerskich oraz branżowych. Wymienić należy przede wszystkim tytuł trenera klasy mistrzowskiej (2015), menadżera sportu (studia podyplomowe w 1997) oraz dyplomowanego nauczyciela wychowania fizycznego (2008). Posiada rozliczne doświadczenie zawodowe związane zarówno z pracą w uczelni wyższej, jak i w klubach i stowarzyszeniach sportowych. Dyscypliną wiodącą bez wątpienia jest koszykówka. Jednocześnie dr Popowczak ma wieloletnie doświadczenie w pracy w szkole, co osobiście uważam za czynnik bardzo pomocny i wskazany w pracy ze studentami na kierunku pedagogicznym.

W pracy na wrocławskiej AWF dr Marek Popowczak przeszedł wiele szczebli kariery - od asystenta, przez wykładowcę, starszego wykładowcę, do obecnie zajmowanego stanowiska adiunkta badawczo-dydaktycznego.

Aktywność naukowa wyraża się w udokumentowanej osiągnięciami współpracy z ośrodkami akademickimi w Brazylii (University of Santa Catarina), na Słowacji (Uniwersytet Konstantyna Filozofa) i w Polsce (Uniwersytet Szczeciński oraz warszawska AWF). Największy wpływ na osiągnięcia własne – jak wynika z analizy dorobku i przedstawionych dokumentów – Kandydat wyniósł ze współpracy w ramach nie jednego, ale w zasadzie dwóch staży naukowych w Uniwersytecie Szczecińskim i współpracy z dr hab. Teresą Zwierko. Dr Popowczak na macierzystej Uczelni jest członkiem zespołu badawczego prof. dr hab. Andrzeja Rokity.

Kandydat uczestniczył w realizacji kilku projektów badawczych w AWF, a jego największym dotychczasowym osiągnięciem w zakresie prowadzenia projektów było pełnienie funkcji kierownika projektu Narodowego Centrum Nauki „MINIATURA 5 pt. „Sterowanie okulomotoryczne w zadaniach zwinności reakcyjnej u zawodników zespołowych gier sportowych” (nr rej. 2021/05/X/NZ7/00478). Celem projektu było określenie relacji pomiędzy

wybranymi parametrami sterowania okulomotorycznego a komponentami motorycznymi zwinności u graczy gier zespołowych.

Dr Marek Popowczak jest członkiem Międzynarodowego Towarzystwa Gier Sportowych oraz European College of Sport Science. Kandydat ma także bogate doświadczenia w obszarze popularyzacji nauki. Jest opiekunem Studenckiego Koła Naukowego oraz jest zaangażowany w prowadzenie warsztatów podczas Dolnośląskiego Festiwalu Nauki.

Podsumowując krótką charakterystykę sylwetki Kandydata pragnę zauważyć, że dr Marek Popowczak jest nauczycielem akademickim o znaczącym dorobku dydaktycznym, organizacyjnym i naukowym.

Działalność naukowo-badawcza

Przechodząc do charakterystyki działalności naukowo-badawczej stanowiącej istotę oceny w procedurze habilitacyjnej zacznę od ustosunkowania się do wartości osiągnięcia naukowego, następnie odniosę się do pozostałych osiągnięć naukowych Habilitanta.

Dr Marek Popowczak wskazał jako osiągnięcie naukowe jednotematyczny cykl prac pt "Czynniki wpływające na szybkość zmian kierunku poruszania się i zwinność zawodników zespołowych gier sportowych". Na cykl ten składa się sześć prac opublikowanych w latach 2015 – 2022 w czasopismach naukowych znajdujących się na tzw. liście filadelfijskiej. Wyniki badań opublikowane zostały w następujących periodykach: Journal of Sports Medicine and Physical Fitness, Perceptual and Motor Skills, Journal of Sports Science and Medicine, IJERPH (dwie prace) i Frontiers in Psychology. We wszystkich tych pracach Kandydat był pierwszym i wiodącym autorem (odpowiednie oświadczenia zostały złożone w formie oświadczeń i zawarte zostały w przedłożonej do oceny dokumentacji). Łączna wartość punktowa prac wskazanych jako osiągnięcie naukowe wyniosła 14,537 IF oraz 485 punktów MEiN.

Wartości bibliometryczne cyklu należy znać za relatywnie wysokie. Jednak stanowią one jedynie informację dodatkową – uzupełniającą wartość merytoryczną osiągnięcia. Przechodząc zatem do oceny osiągnięcia naukowego na początku chciałem stwierdzić, że podjętą tematykę uważam za oryginalną i ważną poznawczo. Problematyka zmiany kierunku poruszania się jest aktualnie uważana za kluczowy element decydujący o efektywności gry. O randze i aktualności tematyki najlepiej świadczy jakość i liczba prac ukazujących się w najlepszych periodykach w ostatniej dekadzie. Jednocześnie należy wskazać na wiele problemów natury metodologicznej w realizacji projektów badawczych w poruszanej przez

Kandydata tematyce badawczej. Być może fakt częściowo tłumaczy rozpiętość czasową prac wykazanych w cyklu (7 lat). W tym miejscu pozwolę sobie na uwagę, która nie ma charakteru zarzutu wobec Kandydata, a mianowicie moim subiektywnym zdaniem cykl złożony z zaproponowanych prac, ale z pominięciem pierwszych dwóch, byłby równie spójny, wartościowy i spełniający wymagania ustawy. Być może byłby nawet odrobinę lepszy. Wracając jednak do recenzji, tematyka występująca w literaturze fachowej pod terminem „change of direction” (COD) jest wymagająca zarówno pod względem metodologicznym, gdyż pomiary dokonywane są często na pograniczu oceny ilościowej i jakościowej, jak i ze względu na interdyscyplinarny charakter niezbędnych analiz. Pamiętać bowiem należy o działaniu w czasie i przestrzeni oraz mnogości stopni swobody i skomplikowanym procesie kontroli motorycznej podczas realnych działań sportowych. Warto podkreślić, że Kandydat w pracach stosował obiektywne metody pomiarowe i to w interesująco zaplanowanych procedurach eksperymentalnych, co uważam za najistotniejszy element wartościujący przedstawiony do oceny cykl. Uważam bowiem, że zaproponowane w pracach dr Marka Popowczaka układy pomiarowe i procedury badawcze mogą inspirować do badań na innych grupach oraz w innych relacjach do okresów sensytywnych w procesie treningowym. Można w zasadzie bez ograniczeń wykorzystać zaproponowane procedury także do badania na przykład roli obwodowego i ośrodkowego zmęczenia w kontekście zmiany kierunku ruchu i wielu innych ważnych poznawczo zagadnień.

Wśród wniosków płynących z przeprowadzonych badań za najważniejsze uważam stwierdzenie, że różnice w rozwoju motorycznym spowodowane różnymi czynnikami biologicznymi, treningowymi i społecznymi niwelowane mogą być poprzez odpowiednio przygotowany proces treningowy. Sam proces treningowy często powinien zawierać elementy indywidualnej pracy trenerów z zawodnikiem.

Analiza podjętej w poszczególnych pracach problematyki badawczej pozwala na stwierdzenie, że przedstawiony do recenzji cykl publikacji spełnia wymóg zapisany w ustawie, tzn. cykl stanowi zbiór prac jednotematycznych. Nie chcąc oceniać każdej z prac wchodzących w skład cyklu z osobna odniosę się do wartości całego osiągnięcia. Wartość punktową na tle standardów wyznaczonych w naszych naukach na przestrzeni ostatnich lat, uznać można jako wysoką. Równie pozytywnie wypada ocena jakościowa prac wskazanych przez Kandydata. Moim zdaniem dokonania Habilitanta stanowią znaczący wkład w rozwój nauk o kulturze fizycznej. Podsumowując, osiągnięcie naukowe w postaci przedstawionego cyklu prac, oceniam **pozytywnie**.

Przechodząc do tego oceny pozostałych osiągnięć składających się na całokształt dorobku naukowego Habilitanta trzeba zauważyć, że w zasadzie całość dorobku uzyskana została po promocji doktorskiej. Na dorobek punktowy składa się – zgodnie z dołączonym do dokumentacji zestawieniem – ponad 2000 pkt (MNiSW / MEiN) oraz ponad 70 pkt IF (dokładanie 71,97). Liczba cytowań wynosi 93, natomiast wskaźnik Hirscha ma wartość 5. W tym miejscu należy zauważyć, że nie są to wartości wysokie, jednakże stosunkowo dużo prac (najwięcej w 2021 roku) o najbardziej aktualnej w literaturze światowej problematyce została opublikowana niedawno. Tym samym można mieć uzasadnione przypuszczenia, że wartości naukometryczne całości dorobku Kandydata będą rosnąć. Na potwierdzenie tych słów przytoczę fakt, który ze względów formalnych nie był brany pod uwagę przy formułowaniu wniosków w niniejszej recenzji, że w momencie opracowywania oceny dorobku wartości cytowań i wskaźnika H były już wyższe – tj odpowiednio 141 cytowań oraz H=7. Na podkreślenie zasługuje także fakt, że dr Marek Popowczak w 28% ogółu prac jest pierwszym autorem, w 25% ostatnim i w aż 41% jest autorem korespondencyjnym. Tematyka prac w dorobku jest zróżnicowana, jednakże w zdecydowanej większości dotyczy takich nurtów badawczych jak uwarunkowania efektywności gry, innowacyjne metody treningowe, preferowane formy aktywności ruchowej u dzieci i młodzieży oraz diagnoza potencjału motorycznego. Stwierdzam, że dorobek naukowy Kandydata jest znaczący.

Wniosek końcowy

Na podstawie oceny przedstawionego osiągnięcia i dorobku naukowego, biorąc pod uwagę także dotychczasowe efekty działalności dydaktycznej i organizacyjnej, **rekomenduję Wysokiej Radzie Kolegium Naukowego Akademii Wychowania Fizycznego im. Olimpijczyków Polskich we Wrocławiu dopuszczenie Pana Doktora Marka Popowczaka do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.** Tym samym stwierdzam, że w mojej opinii Kandydat spełnia wymogi Ustawy o Tytule i Stopniach Naukowych stawiane w postępowaniach habilitacyjnych.

Grzegorz Juras